

การระดมสมองเรื่อง
“กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา”
โดย ดร.สิริพร พิทยโสภณ

รักษาการแทนผู้อำนวยการ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
ในการประชุมสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ครั้งที่ 301
วันพุธที่ 4 กันยายน 2567
ณ ห้องประชุมประภา ประจักษ์สุนิติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
และการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ระบบ Microsoft Teams)

.....

ดร.สิริพร พิทยโสภณ รักษาการแทนผู้อำนวยการ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ นำเสนอข้อมูลการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ตามที่ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 47 ได้กำหนดว่า “ในกรณีที่เห็นสมควร คณะรัฐมนตรี โดยข้อเสนอร่วมกันของกระทรวงและกระทรวงการคลังอาจมีมติให้จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาขึ้น เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา และส่งเสริมการผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ”

“กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเป็นเลิศในสรรพวิทยาการ เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา ทำหน้าที่จัดสรรเงินกองทุนและกำกับติดตามให้การพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา และการส่งเสริมการผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางบรรลุวัตถุประสงค์ตามความต้องการของประเทศอย่างแท้จริง เพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษาเพื่อจัดตั้งกองทุนฯ โดยคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 ได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่

- ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- ร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- ร่างพระราชบัญญัติสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2567 มีมติรับหลักการการร่างพระราชบัญญัติทั้ง 4 ฉบับ และให้นำเสนอคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป

สาระสำคัญของการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” ดังนี้

1. ภาพรวมโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการ

โครงสร้างและระบบการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ “กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” ดังนี้

สภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอวช.) เป็นคณะกรรมการที่สำคัญในการดูแล กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของกองทุนฯ องค์ประกอบของสภานโยบายฯ ตามพระราชบัญญัติสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานสภานโยบาย รองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานสภานโยบายฯ คนที่ 1 และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นรองประธานสภานโยบายฯ คนที่ 2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวง 9 กระทรวงเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ ประธานกรรมการการอุดมศึกษา

และประธานกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการสภานโยบายผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 9 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้อง และกรรมการสภานโยบายผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งหน่วยงานในระบับวิจัยและนวัตกรรมที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษาร่วมกันเสนอ โดยมีปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สภานโยบายการอุดมศึกษาฯ มีอำนาจและหน้าที่ เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ให้ความเห็นชอบกรอบวงเงินงบประมาณประจำปีด้านการอุดมศึกษาก่อนเสนอสำนักงบประมาณและคณะรัฐมนตรี กำชับให้คณะกรรมการสภานโยบายฯ ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการเร่งรัดและติดตามให้มีการเสนอ ปรับปรุงกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการกำหนดมาตรการและแรงจูงใจทางการเงินการคลังและสิทธิประโยชน์อื่น ติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้านการอุดมศึกษา และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ของประเทศ

โครงสร้างหน่วยงานและคณะกรรมการในระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นโครงสร้างที่มีความได้เปรียบและมีความพร้อมสู่การปฏิบัติ โดยมีสภานโยบายฯ เป็นองค์กรสูงสุด มีกระทรวงการอุดมศึกษาฯ คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา คู่มือการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คู่มือกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีหน่วยบริหารจัดการทุน 9 แห่ง และหน่วยงานในระบับวิจัยและนวัตกรรม 261 แห่ง อยู่ภายใต้การดำเนินงานของสภานโยบายฯ ตามลำดับ

โครงสร้างงบประมาณด้านการอุดมศึกษา และงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ สำหรับของกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาฯ ยังไม่ชัดเจนว่าขนาดของกองทุนฯ งบประมาณที่จะได้รับจัดสรรเป็นเท่าใด ถ้าพิจารณาจากงบประมาณแผ่นดินในปัจจุบันซึ่งจัดสรรสู่ระบบอุดมศึกษาในแต่ละปีประมาณ 100,000 ล้านบาท จะได้รับการจัดสรรเป็นงบบุคลากรตามมาตรา 45(1) งบดำเนินการตามมาตรา 45(2) งบดำเนินการ เป็นหลัก ส่วนมาตรา 45(3) ซึ่งงบพัฒนาความเป็นเลิศและผลิตกำลังคนระดับสูง จะเป็นงบประมาณที่จะได้รับการจัดสรรเข้ากองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา เพื่อจัดสรรต่อให้กับสถาบันอุดมศึกษาตามวัตถุประสงค์ โดยในพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 กำหนดให้จัดสรรโดยคำนึงถึงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามมาตรา 24 ด้วย ซึ่งปัจจุบัน ได้มีกฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 จำนวน 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก 2) กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม 3) กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น 4) กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา และ 5) กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ ทั้งนี้ งบประมาณตามมาตรา 45(3) ดังกล่าวนี้นี้ (ก่อนเกิดกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา) เพิ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณเป็นครั้งแรกเมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ประมาณ 300 ล้านบาท ทั้งที่สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ได้มีการเสนอคำขอของงบประมาณไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563

ส่วนงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รับผิดชอบ และได้วางกรอบการจัดสรรงบประมาณกองทุน ววน. นี้ โดยแบ่งเป็น 1) Fundamental Fund (FF) 2) Strategic Fund (SF) และ 3) Research Utilization (RU) และล่าสุดได้เพิ่มส่วนที่ 4 ได้แก่ งบประมาณโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science & Technology หรือ ST) ซึ่งงบประมาณส่วนนี้ ควรจะได้รับการจัดสรรโดยมีความเชื่อมโยงและบูรณาการกับการจัดสรรของกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาด้วย

2. แนวคิดการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาของประเทศ เพราะเป็นศูนย์รวมองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ บุคลากร เครื่องมือต่างๆ มีเครือข่ายกระจายอยู่ในชุมชน ท้องถิ่น ภูมิภาคต่างๆ ประเทศไทยเผชิญกับโจทย์ใหญ่ที่เป็นความท้าทายหลายประการ ได้แก่ สังคมสูงวัย จำนวนนักศึกษาที่ลดลง การเพิ่มผลิตภาพของแรงงาน วิถีคนเมือง (Life Style) การใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป แรงงานภาคการเกษตรจำนวนมากยังคงพึ่งวิถีเกษตรธรรมชาติ ได้ผลิตภาพต่ำสวนทางกับต้นทุนที่สูงขึ้น ประชากรหลากหลายมีความต้องการเปลี่ยนไป สัดส่วนหนี้ครัวเรือนที่สูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ สภาพภูมิอากาศและโรคอุบัติใหม่ รวมทั้งความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และน้ำ ดังนั้น การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) มีส่วนสำคัญในการแก้โจทย์ความท้าทายเหล่านี้ และมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นหน่วยงานในการดำเนินงานสำคัญนี้ต้องปรับตัว ต้องเป็นหน่วยพัฒนาหลักสูตรทักษะที่จำเป็นให้บุคคลมี Core Competency ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา จึงมุ่งเน้นผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสู่ภาคเศรษฐกิจ พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาสังคมและชุมชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

ความเชื่อมโยงระหว่างการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และการพัฒนาระบบอุดมศึกษา เพื่อรับมือกับความท้าทายต่างๆ ในการตอบสนองความต้องการของประเทศ อุตสาหกรรม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมุ่งเน้นทั้งคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาระบบที่ยั่งยืน มีดังนี้

■ การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ระบบอุดมศึกษา

- **National Agenda: Competitive Change** กำหนดยุทธศาสตร์ตอบโจทยวาระสำคัญของชาติ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน
- **Education Goal: Quality Change** ปรับเป้าหมายการจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรม
- **Lifelong Learning Support: Broader Target** สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและขยายกลุ่มเป้าหมาย
- **Sustainable System: System Change** ปรับระบบบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงาน

■ การพัฒนาระบบอุดมศึกษา

- **Strategic Position:** การกำหนดยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
- **การเชื่อมโยงภาคอุตสาหกรรม (University-Industry Linkage; UIL):** เชื่อมโยงการทำงานระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและภาคอุตสาหกรรม
- **การเรียนรู้การสอน (Education; EDU):** ปรับรูปแบบการเรียนรู้การสอนเพื่อตอบโจทยความท้าทายในปัจจุบันและอนาคต
- **บุคลากร (Human Resource Development; HRD):** พัฒนาและส่งเสริมเส้นทางอาชีพของบุคลากร
- **กฎระเบียบ (Regulation):** ปรับกฎระเบียบและการบริหารจัดการ

จากโจทย์ความท้าทายข้างต้น เมื่อพิจารณาข้อมูลของกระทรวงการอุดมศึกษาฯ พบว่าจำนวนนักศึกษาในภาพรวมทั้งหมด ปีการศึกษา 2565 มีจำนวนรวม 1,310,884 คน มีสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภทรวม 174 แห่ง หน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 17 แห่ง จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยทุกประเภท ปีการศึกษา 2564 จำนวน 306,977 คน และปีการศึกษา 2565 มีบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน รวม 195,969 คน บุคลากรในกระทรวงการอุดมศึกษาฯ รวม 6,668 คน นับว่ามีศักยภาพพอสมควรที่จะตอบสนองต่อโจทย์ความท้าทายของประเทศ

นอกจากกำลังคนแล้ว ยังมีเครื่องมือและกลไกขับเคลื่อนการอุดมศึกษาของกระทรวงการอุดมศึกษาฯ เช่น กองทุนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ทำงานร่วมกับสภาอุตสาหกรรม มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 ที่สนับสนุนให้ผู้รับทุนสามารถเป็นเจ้าของผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่ได้รับการ สนับสนุนจากรัฐได้ กฎกระทรวงการแบ่งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา Higher Education Sandbox ระเบียบการให้ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมสามารถรับทุนได้โดยตรง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การร่วมลงทุนในโครงการซึ่งนำ ผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ ส่งเสริมการร่วมลงทุนเพื่อผลักดันงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การใช้ประโยชน์เชิง พาณิชย์โดยกลไก University Holding Company สิ่งเหล่านี้เป็นกลไกและเครื่องมือ ที่วางแนวทางไว้หลังจากการปฏิรูป กฎหมาย นำไปสู่การปรับ แก้ไข ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา ทั้ง 4 ฉบับ ดังที่ได้ กล่าวข้างต้น ซึ่งร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จะเป็นฉบับที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งกองทุนฯ และ มีการปรับปรุง แก้ไข มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของกองทุน

ตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 45(3) การจัดสรรทรัพยากรในการจัดการอุดมศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา และการผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการ ของประเทศ เป็นคำสำคัญของการได้รับการจัดสรรเงินในกองทุนเพื่อการพัฒนาการอุดมศึกษา ดังนั้น วัตถุประสงค์ของ กองทุนฯ ที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... จึงครอบคลุมสาระสำคัญมากกว่าการผลิตและ พัฒนา ดังนี้

1. จัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อส่งเสริม สนับสนุน สถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประกาศจัดเป็นกลุ่มตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562
2. การปฏิรูปการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา
3. การพัฒนามาตรฐานการอุดมศึกษาให้ทัดเทียมกับนานาชาติ
4. พัฒนาระบบการเรียนรู้ไปสู่การเรียนรู้ที่ตอบสนองการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต คนทุกกลุ่ม เข้าถึงการอุดมศึกษาที่มีคุณภาพได้ทุกที่ ทุกเวลา ในอัตราค่าใช้จ่ายที่เข้าถึงได้
5. พัฒนาศักยภาพ สมรรถนะ รวมถึงทักษะในการถ่ายทอดความรู้ของคณาจารย์ให้ทันความเปลี่ยนแปลง ของโลกและสังคม
6. การจัดการศึกษาร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึงสถาบันวิชาการทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน และทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียน
7. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้พัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งการผลิตและพัฒนา กำลังคนระดับสูงเฉพาะทาง
8. สนับสนุนเงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้แก่สถาบันอุดมศึกษาในกิจการที่ตรงกับความต้องการของประเทศ
9. สนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถด้านอื่นๆ ของสถาบันอุดมศึกษาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

เป้าหมายของกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา

1. ผลิตบัณฑิตและกำลังคนที่มีสมรรถนะและศักยภาพสูงเพียงพอต่อความต้องการของภาคส่วนต่างๆ
2. เกิดการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา สนับสนุนการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมให้ตรงกับ ความต้องการของประเทศ
3. พัฒนาและยกระดับมาตรฐานของการอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษา เชื่อมโยงการเรียนการสอน การ วิจัย และนวัตกรรมร่วมกับนักวิชาการ สถาบันวิชาการ และองค์กรชั้นนำทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4. ระบบนวัตกรรมการพัฒนากำลังคนและบุคลากรทุกช่วงวัย ตอบโจทย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) พัฒนาบุคลากรของประเทศเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

ค่าใช้จ่ายและวิธีการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา

ค่าใช้จ่ายของกองทุนฯ ได้แก่ การจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา และสถาบันเอกชน ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน และแผนด้านการอุดมศึกษาของประเทศ รวมถึงการจัดสรรให้แก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ไม่ได้สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา ตามหลักเกณฑ์ที่สภานโยบายฯ กำหนด โดยข้อเสนอแนะของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) ค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน และค่าใช้จ่ายอื่นตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดโดยความเห็นชอบของสภานโยบายฯ

วิธีการจัดสรรเงินกองทุนฯ ต้องเป็นไปตามคำรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขของการรับเงินอุดหนุนการพัฒนาการอุดมศึกษาระหว่างสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการจัดสรร ซึ่งต้องกำหนดผลสัมฤทธิ์และตัวชี้วัดที่ตรวจสอบได้ และเป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้านการอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และตรงกับความต้องการของประเทศอย่างแท้จริง คำนึงความคล่องตัว มีความโปร่งใส ไม่มีการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม และปราศจากการแทรกแซงการเมือง

องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ

องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารกองทุน จำนวน 18 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 7 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยมีปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา เป็นรองประธาน มีกรรมการโดยตำแหน่งจากผู้แทนที่มาจากหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณและการพัฒนาทางด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้แก่ คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (กมอ.) สำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) กรรมการซึ่งมาจากผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ไม่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา กรรมการและเลขาธิการมาจากรองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนฯ

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ และระเบียบที่สภานโยบายฯ กำหนด การพิจารณาจัดสรรเงินทุน วางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของกองทุน ข้อบังคับการบริหารงานบุคคล การเงินและการงบประมาณ พัสดุ ค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ต่างๆ กำกับกับการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานบริหารกองทุน ติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน รายงานสถานะทางการเงินและการบริหารกองทุน แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือมอบหมายให้คณะอนุกรรมการดำเนินการในเรื่องใดตามที่ได้รับมอบหมาย

โครงสร้างการบริหารกองทุนฯ

กำหนดให้มีสำนักงานบริหารกองทุนในสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา โดยผู้อำนวยการสำนักงานบริหารกองทุนฯ เป็นผู้บังคับบัญชา ทำหน้าที่บริหารกองทุน วางระเบียบ และรับมอบอำนาจเรื่องการจัดสรรทุน รับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริหารกองทุนและปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา มีกลไกการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล โดยคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารกองทุนและสำนักงานบริหารกองทุนฯ และรายงานผลการตรวจสอบโดยตรงต่อคณะกรรมการบริหารกองทุน มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการอุดมศึกษา ทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาการอุดมศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุน โดยคำนึงถึงประเภทและกลุ่มของสถาบันอุดมศึกษา และการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาคมที่

ดำเนินการร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกองทุน เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ ต่อคณะกรรมการบริหารกองทุน คณะกรรมการการอุดมศึกษา และรัฐมนตรี เพื่อเสนอสถานประกอบการอุดมศึกษาฯ ต่อไป

กระบวนการงบประมาณด้านการอุดมศึกษาภายหลังการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา

การพิจารณาเงินอุดหนุนและงบเงินอุดหนุนจากกองทุนเพื่อใช้ในการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา และการผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางฯ (มาตรา 45(3))

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ โดยสำนักงานบริหารกองทุน จัดทำงบประมาณของ “กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” เสนอต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงฯ เพื่อเสนอแนะกรอบวงเงินการอุดมศึกษาต่อสถานประกอบการฯ พิจารณาเห็นชอบกรอบวงเงิน และแต่งตั้งประธานคณะกรรมการพิจารณางบประมาณการอุดมศึกษา

คณะรัฐมนตรีอนุมัติกรอบวงเงินการอุดมศึกษา คณะกรรมการพิจารณางบประมาณด้านการอุดมศึกษา พิจารณาคำขอรับการอุดมศึกษา สำนักงบประมาณเสนองบประมาณต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีพิจารณาคำขอ งบประมาณและเสนอรัฐสภาเห็นชอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายฯ

ด้วยกระบวนการตามแนวทางดังกล่าว การจัดตั้ง “กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” จะเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 เพิ่มเติมหมวดกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

- ไม่เพิ่มจำนวนกองทุน โดยโอนทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมาเป็นของกองทุนฯ
- คณะกรรมการบริหารกองทุน ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนหน่วยงาน รวม 18 คน
- สถานนโยบายฯ มีอำนาจกำหนดกรอบวงเงินงบประมาณด้านการอุดมศึกษา เพื่อขอจัดสรรเข้ากองทุนฯ
- มีสำนักงานบริหารกองทุนเป็นหน่วยงานจัดตั้งขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ
- สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงฯ หรือสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ จัดทำคำรับรองการปฏิบัติงานตามเงื่อนไขของการรับเงินอุดหนุนการพัฒนาการอุดมศึกษา
- คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการอุดมศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคการศึกษาและภาคเอกชน

3. ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญต่อร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะกรรมการวิสามัญมีข้อสังเกตว่า การจัดตั้งกองทุนฯ การมีสำนักงานบริหารกองทุนฯ ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ จะมีความยืดหยุ่น คล่องตัว ในการดำเนินงานหรือไม่ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานราก ท้องถิ่น การลดความเหลื่อมล้ำ จะทำได้อย่างไร ซึ่งสรุป ดังนี้

- กองทุนฯ ต้องมีบทบาทสำคัญในการผลิตกำลังคนตรงตามโจทย์การพัฒนาประเทศ มีความยืดหยุ่น และคล่องตัวสูง พร้อมปรับตัวตามสถานการณ์ต่างๆ ได้เสมอ
- กองทุนฯ ควรให้การสนับสนุนทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก สร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น ตลอดจนการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม ควบคู่ไปกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการสร้างความเป็นเลิศในสรรพวิทยาการ
- การจัดสรรงบประมาณของกองทุนฯ ตามกลุ่มของมหาวิทยาลัยต้องไม่มีความเหลื่อมล้ำ
- กระบวนการทำงานต้องมีความเชื่อมโยงในด้านการอุดมศึกษา และด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และงบประมาณ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- การพัฒนาการอุดมศึกษา ต้องมีความเชื่อมโยงกับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือการพัฒนาทักษะอาชีพอื่นๆ ด้วย

- กองทุนฯ ควรมีงบประมาณเป็นทุนประเดิมไม่ต่ำกว่า 20,000 ล้านบาท เพื่อให้การบริหารจัดการและ การดำเนินงานของกองทุนมีประสิทธิภาพ

สรุปการอภิปรายของกรรมการสภามหาวิทยาลัย

กรรมการสภามหาวิทยาลัย ให้ความสนใจในการนำเสนอ “กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” และมีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. รศ. ดร.ทริส สุตตะบุตร อุปนายกสภามหาวิทยาลัย สอบถามเรื่องความชัดเจนของการทำงานร่วมกันระหว่าง สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอวช.) และ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

ดร.สิริพร พิทยโสภณ รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สอวช.) ให้ข้อมูลว่า ในด้านกฎหมายยังไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่สองหน่วยงานทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ มีการแต่งตั้งคณะทำงานร่วมกัน จัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ พัฒนางาน และจัดตั้ง Strategic Agenda Team โดยบุคลากรทั้งสองหน่วยงานช่วยจัดทำวาระและโครงการต่างๆ ซึ่ง สำนักงานสภานโยบายฯ มีบทบาทสำคัญในกรอบการทำงาน และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ฯ จะ สนับสนุนข้อมูลต่างๆ

2. ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร ที่ปรึกษามหาวิทยาลัย ให้ความเห็น ว่า กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาเป็นภาพใหญ่ และระยะยาวคงโดยอาศัยสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากภาระค่าใช้จ่ายด้านสังคมที่รัฐต้องช่วยเหลือ และนโยบาย ของรัฐหากไม่ให้ความสำคัญกับอุดมศึกษา ดังนั้นกองทุนฯ ต้องแสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม สร้างความ เข้าใจว่าการลงทุนในอุดมศึกษามีความสำคัญ ทั้งการเติบโต (Growth) และการสร้างความเท่าเทียม (Equity) ต้องใช้เทคโนโลยี เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาคุณภาพชีวิต ปรับยุทธศาสตร์ และแผนงบประมาณของ มหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และมีข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังนี้

หากมองในระยะยาว ผู้กำหนดนโยบายควรพิจารณาลดค่าใช้จ่ายงบประมาณ และนำมาจัดสรรเข้ากองทุนฯ เพื่อให้เติบโต เน้นการบรรจุ/จ้างบุคลากรที่มีความสามารถสูงที่ส่งผลโดยตรงต่อภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ลดสัดส่วน บุคลากรสายสนับสนุน เช่น สัดส่วนบุคลากรสายสนับสนุนกับกลุ่มวิชาการของ มจร. เมื่อเริ่มเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับเป็น 0.6 : 0.4 แต่ปัจจุบันเป็น 1.3 : 1 ซึ่งเพิ่มขึ้น จึงควรนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการทำงาน และใช้การเกษียณอายุเป็น โอกาสในการปรับโครงสร้างบุคลากร

อุดมศึกษาไม่ได้จำกัดเฉพาะหน่วยงาน/สถาบันในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม แต่มีอยู่ในกระทรวงอื่นด้วย เช่น มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแหล่งสำคัญของ Soft Power ที่สามารถสร้าง รายได้รวดเร็วกว่าด้านอื่น จึงควรพิจารณาความซ้ำซ้อนหรือการส่งเสริมกันระหว่างหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณควรพิจารณาทั้งระบบอุดมศึกษา (Higher Education System Financing) และระดับ สถาบัน (University Financing) รวมถึงพิจารณาการระดมทุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Governance) ซึ่ง มหาวิทยาลัยในต่างประเทศหลายแห่งใช้เงินทุนจากส่วนนี้ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยได้รับ งบประมาณประมาณ 27% ของงบประมาณแผ่นดิน ควรหาวิธีการนำเงินจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่นั้นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งขณะนี้ มจร. ราชบุรี สามารถดำเนินการได้

การระดมทุนจากตลาดเงิน และตลาดทุน ก็น่าสนใจเช่นกันเพราะเป็นแหล่งทุนใหญ่กว่างบประมาณแผ่นดิน แต่ยังไม่ถูกนำมาใช้เพื่อการศึกษามากนัก ในหลายประเทศนำเงินจากแหล่งเหล่านี้ไปจัดทำโครงการเพื่อการศึกษา ดังนั้น ควร พิจารณาวិธีการนำเงินจากตลาดทุนและตลาดเงินเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างจริงจัง เช่น โครงการในจังหวัดราชบุรีที่ได้รับ

เงินอุดหนุนจากบริษัทแสนสิริ จำกัด (มหาชน) จากการเปิดขายหุ้นกู้ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลที่มีเงินจำนวนมาก สามารถขอทุนสนับสนุนเพื่อนำมาใช้ในโครงการที่เหมาะสม รายได้จากค่าเล่าเรียน (Fees) ต้องดึงนักศึกษาต่างชาติเข้ามา ศึกษาจำนวนมากเพื่อให้เกิดรายได้ รายได้จากการ Reskill/Upskill การพัฒนา Workforce ในประเทศ ซึ่งต้องการการ สนับสนุนจากภาครัฐและภาคธุรกิจ รายได้จากการวิจัยและบริการวิชาการ ยังไม่เติบโตเท่าที่ควร อาจเสนอให้ภาคเอกชน เข้ามาร่วมลงทุนด้วย กองทุนด้านพลังงาน สิ่งแวดล้อม ยังไม่ถูกนำมาใช้ในมหาวิทยาลัยเท่าที่ควร ต้องพิจารณาการนำมาใช้ ให้มากขึ้น รายได้จากการจัดการสินทรัพย์ (Asset Management) และรายได้จากการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property: IP) รวมถึงการเสนอให้ออกพันธบัตรเพื่อการศึกษา ทั้งจากภาครัฐและเอกชน เพื่อระดมทุน สร้าง กองทุนฯ ให้เติบโต

การบริหารกองทุนโดยเฉพาะตัวแทนจากภาครัฐในคณะกรรมการบริหารกองทุน ประธานคณะกรรมการ บริหารกองทุน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ต้องมีความรู้จริง มีความเก่งกาจ มาร่วมบริหารและขับเคลื่อนกองทุนได้ หากเป็นผู้ที่ไม่เข้าใจเรื่องนี้การดำเนินการอาจทำได้ยาก ไม่เกิดประสิทธิภาพ รวมถึงอนุกรรมการในคณะทำงานต่างๆ ด้วย โดยต้องคำนึงถึงระบบการเงินของอุดมศึกษาจำนวนไม่น้อยกว่า 100,000 ล้านบาท ซึ่งเงินกองทุนฯ ที่จะได้รับจากรัฐอาจ มีจำกัดและไม่มาก

3. รศ. ดร.สุวิทย์ แซ่เตีย อธิการบดี ให้ข้อมูลว่า ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของมหาวิทยาลัยประมาณ 60% - 70% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด เมื่อจำนวนนักศึกษาลดลงส่งผลต่อรายได้ของมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ การพิจารณาลด ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร เพื่อนำมาจัดสรรเข้ากองทุนฯ อาจทำได้ยาก

สิ่งที่พยายามผลักดันให้ดำเนินการแล้วแต่ยังไม่สำเร็จเท่าที่ควร คือ การใช้ประโยชน์จากกองทุนเพื่อ ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ซึ่งจำนวนเงินค่อนข้างมาก มีการเสนอให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งผลิต กำลังคนตามโจทย์ความต้องการของกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจัดสรรเงินจากกองทุน 5% - 10% ให้มหาวิทยาลัย ใช้ในการบริหารจัดการ โดยหากสามารถให้กองทุนดังกล่าวมอบหมายให้กระทรวงการอุดมศึกษาฯ โดยสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.) หรือสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ แล้วแต่กรณีเป็นผู้บริหาร งบประมาณดังกล่าว ก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ร่วมกัน แต่ด้วยข้อจำกัดทางกฎหมายโดยเฉพาะกองทุนของ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานที่กฎหมายกำหนดให้เจ้าของกองทุนต้องบริหารเอง มอบหมายให้หน่วยงานอื่นบริหาร ไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถบูรณาการได้ หากสถานนโยบายฯ สามารถผลักดันให้เกิดการปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง จะทำให้ กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษามีโอกาสที่จะมีแหล่งงบประมาณเพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการกองทุนเกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในส่วนของตลาดทุน เช่น กองทุนของตลาดหลักทรัพย์เป็นกองทุนขนาดใหญ่ มีเงินสนับสนุนการวิจัยและ พัฒนาบุคลากร อาจารย์ มจร. ประมาณ 6-7 คน ได้รับทุนด้าน Financial Engineering เพื่อศึกษาสร้างความเชี่ยวชาญ ด้านการเงินและเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) โดยต้องการสร้างบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ ด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และการใช้ AI เพื่อพร้อมรับการทำงานในรูปแบบใหม่ และมีมหาวิทยาลัยที่ได้รับการ สนับสนุนจากกองทุนนี้จำนวนมาก ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนื่องจากมีหลักสูตร ด้านการเงินและบัญชี ในระดับนโยบายรัฐบาล การบริหารจัดการระหว่างกองทุนกับกองทุนด้วยกันเพื่อพัฒนาคนในสาขา เฉพาะทาง จะทำอย่างไร

4. นางเตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ สอบถามและมีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนทั้ง 4 ฉบับ เมื่อผ่านการพิจารณาแล้วจะรวมเป็นพระราชบัญญัติการอุดมศึกษาฉบับเดียวใช้ หรือไม่ และปัญหาสำคัญของประเทศไทย คือ กรณีมีกองทุนหรือมีแนวคิดที่ดี แต่ระบบการเมืองหรือนักการเมืองขาด

คุณภาพ ไม่ได้รับการสนับสนุนก็จะไม่เกิดผล ขอเสนอให้กองทุนฯ สนับสนุนการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบการเมือง และคุณภาพของนักการเมือง

5. ดร.สิริพร พิทยโสภณ รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สอวช.) ให้ข้อมูลเพิ่มเติมและตอบคำถามในแต่ละประเด็น ดังนี้

กองทุนฯ เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง แต่ต้องคิดระบบการเงินเพื่อให้กองทุนฯ เติบโต และต้องให้กองทุนทำงานร่วมกับกองทุนอื่นๆ ได้ สำหรับการระดมทุน การออกพันธบัตร หรือหุ้นกู้ น่าสนใจ จะทำให้มีส่วนร่วมจากภาคเอกชน และองค์กรอื่นๆ เพราะงบประมาณจากรัฐคงไม่เพียงพอ ทั้งนี้ จะนำความเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ เสนอ ศ. ดร.ศุภชัย ปทุมนากุล ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ เพื่อพิจารณา ซึ่งกองทุนฯ นี้ คาดว่าจะดำเนินการได้ในปีงบประมาณ 2569

การทำ Higher Education Sandbox: เป็นวิธีที่น่าสนใจในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการผลิตบุคลากร มีการร่วมมือกับภาคเอกชนและสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้ทำงานตั้งแต่ยังไม่จบการศึกษา รวมถึงระบบ Credit Bank ซึ่งช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนและทำงานไปพร้อมกัน ทั้งนี้ มาตรฐานการอุดมศึกษามีการปรับเปลี่ยน อาจขยายผลดำเนินการต่อไปได้

ร่างพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 4 ฉบับ เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนเพื่อการอุดมศึกษาที่มีความสัมพันธ์กัน กฎหมายฉบับใดที่เกี่ยวข้องก็จะต้องมีการปรับแก้ไข ซึ่งทั้ง 4 ฉบับ จะไม่ได้รวมเป็นฉบับเดียวกัน แต่จะได้รับการแก้ไขในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา (ฉบับที่ ..) เป็นฉบับที่มีการแก้ไขมาก โดยเพิ่มหมวดการจัดตั้งกองทุนฯ ซึ่งเป็นสาระสำคัญ

การวิจัยเรื่องระบบการเมืองน่าสนใจ ขณะนี้การดำเนินงานของกองทุน มี 2 กองทุน คือ กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา และกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) โดยอุดมศึกษาจะเน้นเรื่องการศึกษา สำหรับการพัฒนาคน ทั้งสองกองทุนควรทำงานร่วมกันได้ แต่ยังไม่ชัดเจน เชื่อมต่ออย่างชัดเจน หากมีโครงการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาและการพัฒนาคน จะทำให้กองทุนทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. รศ. ดร.สุวิทย์ แซ่เตีย อธิการบดี มีความเห็นว่า หากโครงสร้างการบริหารกองทุนยังคงอิงตามระบบราชการ และงบประมาณยังได้รับการจัดสรรไปเข้าสู่งบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ตามเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปี (เล่มขาวคาดแดง) ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ เป็นส่วนราชการเต็มรูปแบบ จึงน่าเป็นห่วงว่าการบริหารจัดการงบประมาณที่มหาวิทยาลัยจะได้รับจากกองทุนฯ จะต้องอิงจากระเบียบกลางของทางราชการหรือไม่ โดยมีตัวอย่างของโครงการอื่นที่เป็นลักษณะนี้ทำให้การดำเนินงานอาจไม่คล่องตัว เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน

ดร.สิริพร พิทยโสภณ รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สอวช.) ให้ข้อมูลว่า การร่างกฎหมายเพื่อรองรับการจัดตั้งกองทุนฯ ต้องการให้มีความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน สามารถบริหารและออกระเบียบได้โดยมีสภานโยบายการอุดมศึกษาฯ ติดตาม ตรวจสอบ ทั้งนี้ เมื่อกองทุนฯ จัดตั้งแล้ว ต้องติดตามการปฏิบัติงานจริงว่ามีประเด็นใดต้องปรับแก้ไขต่อไป

นางสาวสลิลวรรณ กลับประสิทธิ์ ผู้อำนวยการฝ่ายอาวุโส สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอวช.) ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า งบประมาณของกองทุนฯ อยู่ในเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปี (เล่มขาวคาดแดง) โดยยังไม่ชัดเจนว่าจะรวมอยู่ในงบประมาณส่วนใด แต่จะแยกเป็นรายการเฉพาะ สำหรับกองทุนฯ นี้ เป็นกองทุนที่ตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติการอุดมศึกษาซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน ทำให้มีอิสระในการบริหารงาน นอกจากนี้ การมีสภานโยบายการอุดมศึกษาฯ ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดหลักเกณฑ์การบริหารกองทุน จะช่วยลดภาระของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ และการมีผู้จัดการกองทุนที่เป็นมืออาชีพจะช่วยให้การบริหารงานคล่องตัว มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นกลไกการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติทั้ง 4 ฉบับ

7. ผศ. ดร.สันติ เจริญพรพัฒนา รองอธิการบดีฝ่ายแผนและยุทธศาสตร์ ให้ความเห็นในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(1) กองทุนฯ เกี่ยวข้องกับ มจร. อย่างไร เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ ที่ส่งเสริมการพัฒนาระบบการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพคนทุกกลุ่มตลอดช่วงชีวิต (Life Long Learning) สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานของ มจร. ซึ่งอยู่ระหว่างการปรับรูปแบบการดำเนินงานหรือ Business Model ของมหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการวางแผนและดำเนินการปฏิรูปวิธีการและระบบการจัดการเรียนการสอนรองรับรูปแบบ Non-Degree อย่างเป็นระบบตามที่ได้เคยเสนอต่อสภามหาวิทยาลัยก่อนหน้านี้ จึงเป็นโอกาสสำหรับ มจร. ที่ได้เตรียมระบบเพื่อรองรับโครงการต่างๆ ที่ในอนาคตอาจได้รับการจัดสรรผ่านกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา เช่น โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ในการเสนอของบประมาณจากกองทุนฯ นี้ รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการวิจัยและนวัตกรรม ซึ่ง มจร. ต้องติดตามความคืบหน้าของกองทุนฯ ต่อไป เพราะจะเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญที่จะสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยพัฒนากำลังคนทุกช่วงวัยตามภารกิจของมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) การบริหารจัดการกองทุนของสำนักงานบริหารกองทุนฯ เป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบกลไกการจัดสรรงบประมาณ เนื่องจากกระบวนการทั้งหมดตั้งต้นที่สำนักงานบริหารกองทุนฯ ฉะนั้น การมีผู้กำหนดและขับเคลื่อนนโยบายที่เข้าใจ การมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การมีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย คล่องตัวสำหรับสำนักงานบริหารกองทุนฯ จึงเป็นส่วนที่พวกเราในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบอุดมศึกษาควรร่วมผลักดัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. นายเทวินทร์ วงศ์วานิช กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความเห็นว่า มหาวิทยาลัยหลายแห่งรวมทั้ง มจร. มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันของ SMEs ผ่านการพัฒนาบุคลากร การวิจัย และการฝึกอบรมต่าง ๆ ซึ่ง SMEs มีทุนสนับสนุนไม่มาก ดังนั้น โครงการเพิ่มศักยภาพของ SMEs ที่เป็นโจทย์ใหญ่ของประเทศ อาจขอรับการสนับสนุนจากกองทุนฯ นี้ ช่วยให้โครงการมีความยั่งยืนและสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ ซึ่ง ดร.สิริพร พิทยโสภณ รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายฯ เห็นว่า มีความเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม

9. ผศ. ดร.ประเสริฐ คันธมานนท์ รองอธิการบดีอาวุโสฝ่ายบริหาร ให้ความเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 การจัดสรรทรัพยากรในการจัดการอุดมศึกษาตามมาตรา 45(3) มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศและผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ การกำหนดแหล่งเงินของกองทุนตามมาตรา 45(3) เป็นเรื่องสำคัญมาก ดังนั้น เพื่อให้มีความชัดเจนในการบริหารจัดการ ไม่ควรนำเงินจากแหล่งทุนหลัก เช่น งบบุคลากรตามมาตรา 45(1) หรืองบดำเนินงานและงบรายจ่ายอื่นซึ่งเป็นงบประจำตามมาตรา 45(2) มาเป็นแหล่งเงินของกองทุนตามมาตรา 45(3) เพราะจะส่งผลกระทบต่อมหาวิทยาลัย ทำให้การดำเนินงานลำบากขึ้น และโครงการต่างๆ ภายใต้วงเงินตามมาตรา 45(3) ต้องเป็นโครงการพัฒนาศักยภาพคนอย่างชัดเจน การบริหารจัดการกองทุนต้องมีกลไกและธรรมาภิบาลที่ดีเพื่อป้องกันการใช้งบประมาณตามแนวคิดของรัฐบาลเพียงอย่างเดียว

ดร.สิริพร พิทยโสภณ รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอวช.) ให้ข้อมูลว่า ตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งกองทุนฯ แหล่งเงินทุนจะไม่กระทบกับแหล่งเงินตามมาตรา 45(2) เรื่องระบบการเงิน (Financial System) จะใช้วิธีการระดมทุนโดยออกพันธบัตรหรือหุ้นประเภทต่างๆ อาจเป็นกองทุนพลังงานหรือกองทุนขนาดใหญ่ที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพกำลังคนของประเทศ ซึ่งกฎหมายเปิดโอกาสไว้

10. ผศ. ดร.ประเสริฐ คันธมานนท์ รองอธิการบดีอาวุโสฝ่ายบริหาร ให้ความเห็นว่า ปัจจุบัน มจร. ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐเพียงพอต่อการดำเนินการในภาพรวมทั้งหมด งบบุคลากรตามมาตรา 45(1) งบดำเนินงานงบรายจ่าย ตามมาตรา 45(2) ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการจริง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการจ้างบุคลากรที่มีคุณภาพต้องหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การระดมทุนในรูปแบบ

ต่างๆ เช่น การออกพันธบัตรหรือหุ้นต้องพิจารณาว่าขัดต่อกฎหมายหรือไม่ ควรปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้มีความยืดหยุ่น สามารถระดมทุนหรือขอเพิ่มงบประมาณจากรัฐหรือไม่ ดังนั้น การบริหารจัดการเงินกองทุนฯ ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ

11. ศ.เกียรติคุณ ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ นายกสภามหาวิทยาลัย ให้ความเห็นดังนี้ (1) การจัดตั้งกองทุนเพื่อการอุดมศึกษาหากทำได้สำเร็จจะดีมาก คงไม่เหมือนโครงการ Reinventing University ซึ่งไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร (2) การเชื่อมโยงงานระหว่างกองทุนการศึกษาและการวิจัยยังไม่ชัดเจน กองทุนทั้งสองควรทำงานร่วมกันมากขึ้น (3) การเลือกประธานกรรมการบริหารกองทุนและการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ที่เป็นประธานกรรมการฯ ต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้ (4) การบริหารจัดการกองทุนต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ อาจให้บริษัทจัดการกองทุนช่วยบริหารหากกฎหมายเปิดโอกาสให้ดำเนินการได้ (5) การระดมทุนจากแหล่งอื่นๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นน่าสนใจเพราะจะช่วยขยายฐานกองทุนรวมถึงภาคเอกชนด้วย และ (6) ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีกองทุนเฉพาะด้าน เพื่อขยายผลและเพิ่มโอกาสในการพัฒนากองทุนฯ ต่อไป

ศ.เกียรติคุณ ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ นายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัย ขอขอบคุณ ดร.สิริพร พิทยโสภณ รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอวช.) และบุคลากรจากสำนักงานสภานโยบายฯ ซึ่งนำเสนอข้อมูลแลกเปลี่ยนความเห็นการดำเนินงานการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” มา ณ โอกาสนี้